

Sygn. akt. I C 49/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2022 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni - I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: asesor sądowy Mateusz Berent

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Małgorzata Świsł

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2022 r. w Gdyni

na rozprawie

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w restrukturyzacji z siedzibą w G.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w restrukturyzacji z siedzibą w G. na rzecz powoda M. K. kwotę 50.000 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z odsetkami umownymi w wysokości 8,00% w stosunku rocznym za okres od dnia 17 lutego 2020 r. do dnia 17 listopada 2020 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18 listopada 2020 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w restrukturyzacji z siedzibą w G. na rzecz powoda M. K. kwotę 6117 zł (sześć tysięcy sto siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

(podstawa faktyczna i żądanie pozwu)

1. Powód M. K. wystąpił przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w restrukturyzacji z siedzibą w G. z powództwem o zapłatę kwoty 50.000 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 8,00 % w skali roku za okres od dnia 17 lutego 2020 roku do dnia 17 listopada 2020 roku oraz wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi za okres od dnia 18 listopada 2020 roku do dnia zapłaty, żądając zasądzenia kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

2. W uzasadnieniu powód podał, że dnia 16 października 2017 roku zarząd pozwanego powziął uchwałę nr 34/2017, w której postanowił o emisji do 10.000 sztuk Obligacji serii D3 o wartości nominalnej 1.000 zł każda. Zgodnie z ww. uchwałą Zarządu dzień przydziału Obligacji został określony na dzień 17 listopada 2017 roku, a termin wykupu obligacji określono jako 3 lata od dnia przydziału, tj. na dzień 17 listopada 2020 roku. W propozycji nabycia obligacji zostały określone warunki emisji obligacji. Zgodnie z tymi warunkami obligacje zostały oprocentowane w wysokości 8,00 % w skali roku. Określonych zostało 8 okresów odsetkowych z datami wypłaty odsetek szczegółowo wymienionych w pozwie począwszy od 17 lutego 2018 roku, a każdy następny co trzy miesiące aż do dnia 17 listopada 2020 roku.

3. Powodowi przydzielono (nabył) 50 sztuk obligacji serii D3 o wartości nominalnej 1.000 zł każda, o łącznej wartości nominalnej 50.000 zł, wyemitowanych przez pozwanego. Obligacje te nie zostały przez emitenta wykupione do dnia

dzisiejszego. Pozwany spełnił roszczenie z tytułu odsetek umownych wyłącznie do dnia 16 lutego 2020 roku, tj. za pierwszych 9 okresów. Nie dokonał płatności za ostatnie 3 okresy odsetkowe liczone od dnia 17 lutego 2020 roku do dnia 17 listopada 2020 roku. W odpowiedzi na wezwanie do zapłaty pozwany potwierdził, że zamierza spełnić roszczenie powoda z tytułu obligacji, ale w ramach postępowania restrukturyzacyjnego.

4. Roszczenie powoda jest zabezpieczone zastawem rejestrowym i znajduje pokrycie w tym zabezpieczeniu. Również z pisma pozwanego z dnia 18 czerwca 2021 roku wynika, że roszczenie powoda jest zabezpieczone i w związku z tym pozwany chciałby uzyskać zgodę powoda na objęcie go układem. Powód nie wyraził i nie wyrazi zgody na objęcie go układem, a więc jego wierzytelność nie będzie zaspokajana w ramach postępowania restrukturyzacyjnego.

5. Otwarcie przyspieszonego postępowania układowego nie wyłącza możliwości wszczęcia przez wierzyciela postępowań sądowych, administracyjnych, sądownoadministracyjnych i przed sądami polubownymi w celu dochodzenia wierzytelności podlegających umieszczeniu w spisie wierzytelności.

(pozew, k. 4-9)

6. Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 1 lutego 2022 r. Sąd Rejonowy w Gdyni orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

(nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, k. 74)

(stanowisko pozwanego)

7. W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania.

8. Pozwana podniosła zarzut braku legitymacji czynnej powoda do wniesienia powództwa. Zgodnie z warunkami emisji obligacji serii D3, ustanowiony został administrator zastawu, który jest jedynym podmiotem, który może działać jako wierzyciel w imieniu obligatariuszy w stosunku do pozwanej. Dodatkowo na mocy art. 363 prawa restrukturyzacyjnego został ustanowiony kurator w osobie J. K. do reprezentowania w niniejszym postępowaniu praw obligatariuszy również w przypadku obligacji serii D3.

9. Pozwana z uwagi na pandemię (...)19, a co za tym idzie zaistnienie siły wyższej zmuszona była zaprzestać spłatę bieżących zobowiązań, w celu zabezpieczenia środków na wykonanie planu spłaty, który chce zawrzeć z wierzycielami w związku z otwarciem przyspieszonego postępowania układowego.

(odpowiedź na pozew – k. 77-81)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

10. Powód M. K. był posiadaczem 50 sztuk obligacji wyemitowanych przez (...) S.A. w G. serii D3 o cenie jednostkowej 1.000 zł. Obligacje były oprocentowane w wysokości 8% w skali roku.

(dowód: propozycja nabycia – k. 13-16, warunki emisji – k. 16-42, zaświadczenie depozytowe – k. 43)

11. Z tytułu kuponów odsetkowych powód otrzymał od emitenta wypłaty odsetek za okresy odsetkowe I.-IX. (od lutego 2018 do 17 lutego 2020). Po 17 lutego 2020 nie zostały opłacone kolejne kupony odsetkowe (X.-XII. za okres od maja 2020 do listopada 2020).

(dowód: wydruk z rejestru zobowiązań emitentów, k. 49)

12. Pismem z dnia 21 grudnia 2020 roku powód wezwał emitenta do natychmiastowego wykupu posiadanych 50 sztuk obligacji wraz z odsetkami umownymi i świadczeniami ubocznymi w terminie 3 dni od dnia otrzymania wezwania. Pismo doręczono dnia 30 grudnia 2020 roku.

(dowód: wezwanie, k. 44, potwierdzenie odbioru, k. 46)

13. Pismem z dnia 4 stycznia 2021 roku pozwany poinformował o otwarciu przyspieszonego postępowania układowego spółki.

(dowód: odpowiedź pozwanego, k. 47-48)

14. Pismem z dnia 18 czerwca 2021 roku pozwany zwrócił się do powoda o wyrażenie zgody na objęcie wierzytelności powoda układem.

(dowód: pismo, k. 50-51 wraz z formularzem, k. 52)

15. Postanowieniem z dnia 10 lipca 2020 roku wydanym w sprawie o sygn. akt VI GR 16/20 Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku otworzył przyspieszone postępowanie układowe (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. i wyznaczył nadzorcę sądowego w osobie A. W..

(dowód: postanowienie Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 10.07.2020 r., k. 84-84v.)

16. Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2020 roku w sprawie o sygn. akt VI GRp 10/20 Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku ustanowił kuratora w osobie J. K. do reprezentowania w przyspieszonym postępowaniu układowym praw obligatariuszy m.in. obligacji D3, którzy nie zostali lub nie zostaną dopuszczeni przez sędziego komisarza do działania w postępowaniu restrukturyzacyjnym osobiście.

(dowód: postanowienie Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 15.12.2020r. – k. 85-85v.)

17. Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2020 roku w sprawie o sygnaturze akt VI GRp 10/20 Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku uchylił zarząd dłużnika, odwołał nadzorcę sądowego i ustanowił zarządcę w osobie S. B..

(dowód: postanowienie Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 15.12.2020 r., k. 109-122v.)

18. W roku 2018 roku spółka osiągała zysk w kwocie 2.749.142,81 zł netto, zaś w roku 2019 w wysokości 3.733.179,01 zł netto. Z kolei, w 2020 roku poniosła stratę w wysokości 92.890.184,49 zł netto.

(dowód: uchwały w sprawie podziału zysków (...) i pokrycia straty za 2020 rok – k. 86-88v.)

Sąd zważył, co następuje:

19. Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów w postaci dokumentów przedłożonych przez strony.

(ocena dowodów)

20. Oceniając zebrany materiał dowodowy Sąd nie znalazł podstaw, aby kwestionować autentyczność przedstawionych przez strony dokumentów. Zważyć bowiem należało, że żadna ze stron nie podniosła w toku niniejszego postępowania zarzutów co do autentyczności tych dokumentów, a nadto wymienione powyżej dokumenty zostały podpisane i nie noszą żadnych znamion podrobienia czy przerobienia. Dodatkowo, Sąd miał na uwadze, że żadna ze stron nie zaprzeczyła, iż osoby podpisane pod wyżej wskazanymi dokumentami nie złożyły oświadczeń w nich zawartych. Tym bardziej wiarygodne okazały się dokumenty urzędowe w postaci postanowień wydanych w toku postępowania restrukturyzacyjnego, które stanowiły dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

(rozstrzygnięcie i podstawa prawna powództwa)

21. Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

22. Stosownie do treści art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 roku o obligacjach obligacja jest papierem wartościowym emitowanym w serii, w którym emitent stwierdza, że jest dłużnikiem właściciela obligacji, zwanego

dalej „obligatariuszem”, i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia. Zgodnie z art. 5 ust. 1 powołanej ustawy świadczenia wynikające z obligacji, sposób ich realizacji oraz związane z nimi prawa i obowiązki emitenta i obligatariuszy określają warunki emisji. W myśl art. 12 powołanej ustawy do oprocentowania obligacji nie stosuje się przepisów o odsetkach maksymalnych

23. W niniejszej sprawie poza sporem był fakt, że powód był obligatariuszem pozwanej, a nadto że zaktualizowało się roszczenie powoda o zapłatę kwoty nominalnej obligacji w dniu 17 listopada 2020 r. wraz z odsetkami umownymi w wysokości 8% za okres odsetkowy od 17 lutego 2020 r. do 17 listopada 2020 r. Termin spełnienia świadczenia (dzień wykupu obligacji) przypadał na dzień 17 listopada 2020 r. Należy przyjąć, że w tym dniu pozwana popadała w opóźnienie, co z kolei uzasadniało żądanie powoda w zakresie zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia następującego po ww. dniu.

24. W konsekwencji, roszczenie powoda okazało się zasadne pod względem materialnoprawnym. Szczęólnego rozważenia wymagały jednak zarzuty zgłoszone przez pozwaną.

(dopuszczalność prowadzenia postępowania w niniejszej sprawie)

25. W pierwszej kolejności zważyć należało, że w niniejszej sprawie brak było przeszkód do prowadzenia postępowania, albowiem zgodnie z art. 257 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne (dalej jako: PrRestr) otwarcie przyspieszonego postępowania układowego nie wyłącza możliwości wszczęcia przez wierzyciela postępowań sądowych, administracyjnych, sądoadministracyjnych i przed sądami polubownymi w celu dochodzenia wierzytelności podlegających umieszczeniu w spisie wierzytelności. Pozwany objęty jest postępowaniem układowym, ale przyspieszonym, co oznacza, że nadzorca sądowy, dokonując czynności dyspozycyjnych wskazanych w zd. 2 art. 258 Prawa restrukturyzacyjnego, nie wstępuje do danego postępowania jako jego uczestnik, w szczególności nie uzyskuje w procesie statusu interwenienta ubocznego. Jeśli więc przyspieszone postępowanie układowe lub "zwykłe" postępowanie układowe toczy się z udziałem nadzorcy sądowego (co jest regułą), nie ma podstawy do zawieszenia postępowania procesowego, administracyjnego lub polubownego (w materii tej zob. także przepisy art. 310 i art. 311 ust. 1–3 PrRestr) (S. Gurgul, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. Wyd. 12, Warszawa 2020).

26. W sprawach tych nadzorca sądowy nie musi brać udziału, nie podlegają one zawieszeniu ani nadzorca nie jest wzywany do udziału w nich, ale do czynności rozporządzających takich jak: uznanie roszczenia, zrzeczenie się roszczenia, zawarcie ugody lub przyznanie okoliczności istotnych dla sprawy przez dłużnika wymagana jest zgoda nadzorcy sądowego. W braku takiej zgody czynność dłużnika nie wywołuje skutków prawnych (P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. Wyd. 6, Warszawa 2020).

(zarzut braku legitymacji czynnej)

27. Pozwany zarzucił powodowi brak legitymacji procesowej czynnej, podnosząc, że tylko administrator zastawu ma legitymację do wytoczenia powództwa przeciwko emitentowi.

28. Zgodnie z art. 29 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 roku o obligacjach w przypadku ustanowienia zabezpieczenia innego niż hipoteka lub zastaw rejestrowy emitent może, przed rozpoczęciem emisji obligacji, zawrzeć w formie pisemnej pod rygorem nieważności umowę z administratorem zabezpieczeń, który wykonuje prawa i obowiązki wierzyciela z tytułu zabezpieczeń we własnym imieniu, lecz na rachunek obligatariuszy. Administratorem zabezpieczeń może być także bank pełniący funkcję banku-reprezentanta. Do administratora zabezpieczeń przepisy art. 80 ust. 2-5 stosuje się odpowiednio.

29. Sąd podziela w całej rozciągłości poglądy wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2020 roku w sprawie III CZP 55/19 (OSNC 2020/10/86), w której Sąd Najwyższy zważył, że niezależnie od stanowiska co do prawnorzeczonego przyporządkowania hipoteki na gruncie art. 682 KWU należy przychylić się do dominującego poglądu, że hipoteka zabezpieczająca wierzytelności obligatariuszy (art. 7 ObligU) należy do ich majątku jako wspólne

prawo rzeczowe. W związku z tym formułą, że administrator hipoteki wykonuje prawa i obowiązki wierzyciela hipotecznego we własnym imieniu, lecz na rachunek obligatariuszy, należy rozumieć jako szczególne upoważnienie ustawowe do wykonywania we własnym imieniu cudzego prawa majątkowego. Konstrukcja ta w prosty sposób wyjaśnia, dlaczego kompetencja administratora do wykonywania hipoteki nie jest nieograniczona i nie obejmuje np. uprawnienia do zrzeczenia się tego prawa rzeczowego (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2019 r., IV CSK 416/18).

30. Przyznając administratorowi hipoteki kompetencję do wykonywania praw i obowiązków wierzyciela hipotecznego we własnym imieniu, lecz na rachunek obligatariuszy, ustawodawca pominął wyraźną regulację dotyczącą legitymacji procesowej administratora. Tym niemniej, biorąc pod uwagę, że zgodnie z art. 65 ust. 1 KWU prawo wierzyciela hipotecznego obejmuje przede wszystkim uprawnienie do dochodzenia zaspokojenia z obciążonej nią nieruchomości, należy uznać, iż zastosowanej konstrukcji ustawodawca przypisywał ogólniejsze - materialnoprawne i procesowe - znaczenie. Odrębną kwestią jest natomiast to, czy możliwość wytoczenia powództwa przeciwko dłużnikowi rzeczowemu we własnym imieniu, ale na rzecz obligatariuszy (tzw. podstawienie procesowe) wyłącza legitymację procesową samych obligatariuszy (tzw. podstawienie procesowe bezwzględne, subrogacja) czy nie (tzw. podstawienie procesowe względne) i czy - ewentualnie - jest uzależniona od zgody obligatariusza. Sama formuła działania we własnym imieniu, ale na rzecz obligatariuszy, kwestii tej jeszcze nie przesądza. Z jednej strony w judykaturze, z aprobatą doktryny, uznaje się np., że ustanowienie zarządcy rzeczy wspólnej (art. 203 k.c.) przez sąd powoduje utratę, od dnia uprawomocnienia się postanowienia o jego wyznaczeniu, uprawnienia współwłaścicieli do zarządu rzeczą wspólną (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012 r., II CSK 141/12, i uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2014 r., III CZP 71/14, OSNC 2015, nr 7-8, poz. 81).

31. Sąd Najwyższy zważył, że mając zatem z jednej strony na względzie cel wprowadzenia do ustawy o obligacjach instytucji administratora hipoteki, którym było wzmocnienie ochrony interesów obligatariuszy, a z drugiej strony – niedostatek ustawowych gwarancji należytej ochrony interesów obligatariuszy przez administratora hipoteki, należy uznać, że jego ustanowienie i przewidziana w art. 7 ust. 1a ObligU kompetencja do wykonywania przezeń praw i obowiązków wierzyciela hipotecznego we własnym imieniu i na rachunek obligatariuszy, nie wyłącza możliwości dochodzenia zaspokojenia z nieruchomości obciążonej hipoteką przez samych obligatariuszy.

32. W świetle powyższej uchwały obligatariuszowi przysługuje samodzielna legitymacja do dochodzenia zaspokojenia własnej wierzytelności. Uprawnienie ogranicza się jedynie do wartości przedmiotu zabezpieczenia.

33. Sąd zważył, że zgodnie z art. 151 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego układ nie obejmuje wierzytelności ze stosunku pracy oraz wierzytelności zabezpieczonej na mieniu dłużnika hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską, w części znajdujących pokrycie w wartości przedmiotu zabezpieczenia, chyba że wierzyciel wyraził zgodę na objęcie jej układem. Zgodę na objęcie wierzytelności układem wyraża się w sposób bezwarunkowy i nieodwołalny, najpóźniej przed przystąpieniem do głosowania nad układem. Zgoda może zostać wyrażona ustnie do protokołu zgromadzenia wierzycieli.

34. W okolicznościach niniejszej sprawy brak było dowodów na okoliczność, że wszyscy lub którykolwiek z wierzycieli obligacyjnych spółki, która wyemitowała obligacje zabezpieczone zastawem, wyrazili zgodę na objęcie układem zabezpieczonych wierzytelności. Z przedstawionych przez stronę pozwaną dowodów nie wynikało, że układ dotyczył wierzytelności, o których mowa w pozwie. Powód wskazał wprost, że takiej zgody nie wyraził i wyrazić nie zamierzał.

35. art. 151 ust. 1 PrRestr, na bieżąco realizowane – bez potrzeby uzyskiwania jakiegokolwiek zezwolenia, o ile mieszczą się w zakresie zwykłego zarządu.

36. Zwłoka w płaceniu kuponów odsetkowych nastąpiła już przed wszczęciem przyspieszonego postępowania układowego (otwarcie nastąpiło w lipcu 2020 roku). Faktem jest, że obecnie, w toku niniejszego procesu pozwany nie może samodzielnie (dobrowolnie) spełnić świadczenia, ale nie ma to żadnego wpływu na dopuszczalność merytorycznego rozpoznania niniejszej sprawy, poza tym, że wyrok nie może być opatrzony rygorem natychmiastowej wykonalności. Istnieje pewna wątpliwość, czy w danej sytuacji można mówić o wymagalności bądź braku

wymagalności świadczenia pieniężnego. Skoro jednak ustawodawca wprost dopuszcza możliwość prowadzenia i kończenia procesów cywilnych przeciwko pozwanemu objętemu przyspieszonym postępowaniem układowym, musi to oznaczać, że nie wyłącza automatycznie wymagalności roszczeń treść art. 252 Prawa restrukturyzacyjnego, gdyż skutkowałoby to oddaleniem powództw wytoczonych przez wierzycieli dłużnika objętego postępowaniem układowym, a byłby to wniosek sprzeczny z racjonalnością ustawodawcy.

(zaistnienie siły wyższej)

37. Linia obrony pozwanej skierowana była również na wykazanie złej sytuacji finansowej pozwanego, wywołanej niemożliwymi do wcześniejszego przewidzenia okolicznościami, brakiem wsparcia ze strony administracji centralnej dla dotkniętych skutkami pandemii firm z sektora finansowego oraz pogorszeniem rentowności w zakresie działalności operacyjnej z powodu obniżenia przez ustawodawcę w czasie stanu epidemii poziomu dopuszczalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu. Argumenty strony pozwanej mogą wskazywać na nadzwyczajną zmianę stosunków w rozumieniu art. 3571 § 1 k.c. Żądanie z art. 3571 §1 k.c. nie może być jednak zgłoszone w drodze zarzutu procesowego. Jednocześnie Sąd doszedł do przekonania, że z uwagi na specyfikę działalności prowadzonej przez pozwaną i działanie powoda w zaufaniu do niej nie zasługiwało na uwzględnienie żądanie rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty. Z tego też powodu pominięto dowód z przesłuchania strony pozwanej w osobie prezesa zarządu A. B., gdyż fakty, które miały być wykazane tym dowodem nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

38. Mając na uwadze powyższe, Sąd w punkcie I. wyroku na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy o obligacjach w zw. z art. 5 ust. 1 i 12 tej ustawy, art. 481 §1 k.c. uwzględnił powództwo w całości.

(koszty procesu)

39. O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie II. wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. przy zastosowaniu §2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 ze zm.), obciążając pozwaną całością poniesionych przez powoda kosztów procesu, na co składały się: opłata od pozwu (2.500,00 zł), opłata skarbową od pełnomocnictwa (17,00 zł) oraz wynagrodzenie kwalifikowanego pełnomocnika w osobie adwokata (3.600,00 zł), tj. łącznie 6.117,00 zł.

40. Na podstawie art. 98 § 11 k.p.c. od zasądzonej kwoty należały się odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.